

Sygn. akt I Ca 585/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2020 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący Sędzia Katarzyna Powalska

Protokolant st. sekr. sąd. Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2020 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G.

przeciwko R. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 28 października 2019 roku, sygn. akt VIII C 289/19

1. ***oddala apelację;***

2. ***zasądza od pozwanego R. M. na rzecz powoda (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G. 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.***

Sygn. akt I Ca 585/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt VIII C 289/19 z powództwa (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w G. przeciwko R. M. o zapłatę Sąd Rejonowy w Wieluniu zasądził od pozwanego na rzecz powoda 3.548.04 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 19 lipca 2019 r., umorzył postępowanie w zakresie kwoty 708,38 złotych, oddalając powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanego na rzecz powoda 202 złote tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od tego orzeczenia wniósł pozwany zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego:

- art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej oceny dokumentów w postaci umowy ramowej o współpracy z 9.12.2016r., umowy sekurytyzacji z 20.04.2018 r., ostatecznego wezwania do zapłaty, wypowiedzenia umowy pożyczki

z 18.03.2019r., umowy pożyczki z 16.04.2018 r. w kontekście nieuprawnionego uznania wykazania faktu nabycia od (...) Sp. z o.o. wierzytelności wynikającej z umowy nr (...),

- art. 98 § 1 k.p.c. poprzez błędne obciążenie pozwanego kosztami procesu,

2. naruszenie przepisów prawa materialnego :

- art. 358¹ § 1 k.c. w związku z art. 6 i 7 Dyrektywy 93/13/EWG poprzez dokonanie błędnej ich wykładni i uznanie, że możliwe jest miarkowanie zawyżonych opłat wynikających z abuzywnych postanowień umownych,

- art. 83 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie do oceny zawartej pomiędzy powodem a (...) G. umowy sekurytyzacji z 20.04.2018 r. i w konsekwencji uwzględnienia powództwa mimo braku czynnej legitymacji procesowej po stronie powoda.

Przy takich zarzutach wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, przy obciążeniu powoda kosztami postępowania za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie, co skutkowało brakiem podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia w postulowanym kierunku.

Na wstępie podnieść należy, że niniejsza sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym. Wobec tego - zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c. - skoro Sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku zawiera jedynie wyjaśnienie jego podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa.

Trzeba mieć także na uwadze, że w postępowaniu uproszczonym apelacja ma charakter ograniczony, a celem postępowania apelacyjnego nie jest ponowne rozpoznanie sprawy, ale wyłącznie kontrola wyroku wydanego przez Sąd I instancji w ramach zarzutów podniesionych przez skarżącego. Innymi słowy, apelacja ograniczona wiąże Sąd Odwoławczy, a zakres jego kompetencji kontrolnych jest zredukowany do tego, co zarzuci w apelacji skarżący. Wprowadzając apelację ograniczoną, ustawodawca jednocześnie określa zarzuty, jakimi może posługiwać się jej autor i zakazuje przytaczania dalszych zarzutów po upływie terminu do wniesienia apelacji – co w polskim porządku prawnym wynika z art. 505⁹ § 11 i 2 k.p.c. (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu 7 sędziów z dnia 31 stycznia 2008 roku, sygn. III CZP 49/07, publ. OSNC Nr 6 z 2008 r., poz. 55; tak również M. M. w: „Apelacja w postępowaniu cywilnym. Komentarz. Orzecznictwo”, W. 2013, s. 305 – 306). Tym samym w ramach niniejszego uzasadnienia przestać należy jedynie na odniesieniu się do zarzutów apelacji, bez dokonywania analizy zgodności zaskarżonego rozstrzygnięcia z prawem w pozostałym zakresie.

Ponieważ Sąd drugiej instancji nie przeprowadzał postępowania dowodowego, nie zmienił ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego zaś apelacja nie zawierała zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie rozstrzygnięcia zostanie ograniczone do wyjaśnienia jego podstawy prawnej (art. 505¹³ § 2 k.p.c. i art. 387 § 2¹ k.p.c.).

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. W tym względzie trzeba przede wszystkim podkreślić, że w judykaturze nie budzi wątpliwości pogląd, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok S. N. z dnia 6.11.1998 r., II KKN 4/98, niepubl.). Zarzut naruszenia kryteriów zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. można podnieść skutecznie jedynie wówczas gdy w apelacji strona wykaże, że postępowanie dowodowe przed sądem pierwszej instancji było dotknięte wadliwością w stopniu podważającym prawidłowość ustaleń faktycznych, bądź też, że sąd poczynił ustalenia faktyczne nie wynikające z materiału dowodowego, bądź w sposób sprzeczny z istniejącym materiałem dowodowym. Zarzut ten może być również uzasadniony wnioskiem sądu o okolicznościach faktycznych w sposób sprzeczny z zasadami logiki

formalnej bądź z zasadami doświadczenia życiowego. Sprzeczności te winny być wykazane w sposób jednoznaczny w uzasadnieniu apelacji (por. wyrok S.A. w Lublinie z dnia 17 stycznia 2017 r., I ACa 425/16).

W tym stanie faktycznym apelujący zasadzał podniesiony zarzut na błędnej jego zdaniem, ocenie mocy dowodowej dokumentów przedstawionych przez powoda na okoliczności istnienia podstaw dochodzonego zobowiązania, a to umowy ramowej o współpracy z 9.12.2016r., umowy sekurytyzacji z 20.04.2018 r., ostatecznego wezwania do zapłaty, wypowiedzenia umowy pożyczki z 18.03.2019r., umowy pożyczki z 16.04.2018 r. Nie budzi wątpliwości, że dokonana przez sąd pierwszej instancji ocena przedstawionych dokumentów nie budzi zastrzeżeń i w sposób rażący nie odbiega od przyjętych w tej mierze kanonów. Należy bowiem zgodzić z powodem, że wykazał skutecznie fakt nabycia wierzytelności, i sąd odwoławczy w pełni podziela jego argumentację w tej mierze zawartą w odpowiedzi na apelację, bez konieczności jej powielania. Trzeba ponadto zauważyć, że w zakresie czynnej legitymacji procesowej powoda istotne jest, że już od pierwszego wezwania do zapłaty datowanego 15 stycznia 2019 r. dokumenty kierowane do pozwanego były sygnowane przez Kancelarię (...) SA i o ile firma (...) spółka z o.o. była w nich wskazywana jako pożyczkodawca, to nie należy nadawać temu zbyt istotnej wagi, bo treść zarówno tego dokumentu, jak i kolejnych wskazuje, że chodziło wyłącznie o identyfikację rodzaju zobowiązania. W każdym z pism (wezwanie do zapłaty z dnia 15.01.2019r., ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 14.02.2019 r., wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 18.03.2019 r.) jako pożyczkodawcę określano (...) spółkę z o.o. ale w dolnej części pism zawarte było stwierdzenie o pełnomocniku aktualnego pożyczkodawcy – oznaczonego jako Kancelaria (...) SA. Do odpowiedzi na apelację dołączono nadto pełnomocnictwo udzielone Kancelarii (...) SA przez (...) Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandardyzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w G., co rozwiewa wszelkie w tej mierze wątpliwości.

W tym też kontekście zarzut naruszenia prawa materialnego art. 83 § 1 k.c. jawi się jako wyłącznie polemiczny.

Odnosząc się do dalszych zarzutów naruszenia prawa materialnego i podniesionego przez skarżącego najistotniejszego zarzutu wskazać należy, iż nie ma on racji argumentując, iż doszło do uchybienia art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 6 i 7 Dyrektywy 93/13/EWG poprzez dokonanie błędnej ich wykładni i uznanie, że możliwe jest miarkowanie zawyżonych opłat wynikających z abuzywnych postanowień umownych.

Trzeba zgodzić się z twierdzeniem Sądu I instancji, że zapisy umowy wiążące strony niniejszego postępowania w zakresie prowizji są sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszały prawa konsumenta oraz obciążały pozwanego ponad dopuszczalnie prawnie limity. W judykaturze uznaje się, że pod pojęciem działania wbrew dobrym obyczajom kryje się wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku, natomiast przez rażące naruszenie interesów konsumenta rozumie się nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2006 r., I CSK 173/06, Lex nr 395247). Dokonując oceny rzetelności określonego postanowienia umowy konsumenckiej należy zawsze rozważyć indywidualnie rozkład obciążeń, kosztów i ryzyka, jaki wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadać jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałyby zastrzeżone.

Na uwagę zasługuje, że zakwestionowana prowizja stanowi pozaodsetkowy koszt kredytu, a jej wysokość odpowiada właściwym przepisom, tj. art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, bowiem została ustalona w oparciu o wzór: $MPKK \< (K \times 25\%) + (K \times n/r \times 30\%)$, gdzie: MPKK oznacza maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu; K - całkowitą kwotę kredytu (CKK); n - okres spłaty wyrażony w dniach, a R - liczbę dni w roku. Skoro zaś sam ustawodawca w celu ochrony konsumentów zdefiniował pojęcie nadmiernych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, wskazując w ust. 3 powołanego unormowania, że nie należą się one w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub całkowitą kwotę kredytu, to tym samym co do zasady należy przyjmować, że koszty mieszczące się we wskazanych ramach interesu podmiotów chronionych ustawą o kredycie konsumenckim nie naruszają. Trzeba zauważyć, że formą wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału są nie tylko odsetki. Zresztą pełnią one także funkcję waloryzacyjną,

a więc kompensują spadek wartości nabywczej pieniądze, co może mieć miejsce szczególnie w sytuacji, gdy spłata zobowiązania pieniężnego jest rozciągnięta w czasie, co miało miejsce w sprawie przedmiotowej.

Całkowity koszt kredytu obejmuje wszelkie elementy kosztów, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z określoną umową o kredyt konsumencki. Art. 5 pkt 6 lit. a - b powołanej ustawy o kredycie konsumenckim wylicza także opłaty, prowizje i marże; przy czym wyliczenie rodzajów kosztów ma charakter przykładowy. Pożyczkodawca zawarł umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej nakierowanej na osiąganie zysku. Dla jego uzyskania konieczne jest przede wszystkim pokrycie kosztów działalności: wynajmu pomieszczeń, zatrudnienia pracowników, działań marketingowych, windykacyjnych, zużycia paliwa, amortyzacji samochodów służbowych, obsługi teleinformatycznej, ciężarów publicznoprawnych, zakupu koniecznego wyposażenia, materiałów biurowych, przesyłu korespondencji itp. Opłaty, marże i prowizje nie wiążą się zatem jedynie z obsługą i kosztami danego stosunku zobowiązaniowego, lecz - w stosownej części - wszelkich kosztów ponoszonych przez przedsiębiorcę i stanowią należne zryczałtowane wynagrodzenie za przeprowadzenie całego procesu, składającego się zarówno z czynności faktycznych, jak i prawnych, mających na celu udzielenie pożyczki. Nie bez znaczenia pozostaje również problematyka związana z niespłacalnością kredytów konsumenckich. W stosunku do instytucji pożyczkowych możliwość weryfikacji części informacji na temat potencjalnego pożyczkobiorcy jest ograniczona, a zatem towarzyszy tym instytucjom wyższe niż w przypadku banków ryzyko kredytowe, rozumiane jako zagrożenie niewywiązania się dłużnika ze zobowiązań powstałych na podstawie umowy pożyczki gotówkowej. Tym samym prowizja stanowi swego rodzaju element rekompensaty ryzyka ewentualnego braku spłaty zaciągniętej przez pożyczkobiorcę pożyczki. Warto zauważyć, że nakładając w ustawie o kredycie konsumenckim na pożyczkodawcę szereg obowiązków, ustawodawca nie wprowadził wymogu specyfikowania, w jaki sposób wyliczona została pobrana prowizja, poprzez wyliczenie konkretnych kosztów, jakie ma pokryć, ryzyka, jakie ma zabezpieczyć, planowanego zysku. Gdyby taka intencja istniała, to ustawodawca nałożyłby na instytucje pożyczkowe obowiązek zawarcia takich informacji w formularzu informacyjnym. Obowiązek taki nie jest znany także w innych branżach. Trudno również wyobrazić sobie sytuację, iż każdorazowo każdy konsument, już po kupnie lub świadczeniu usługi, neguje wysokość wynagrodzenia lub cenę, która była mu wcześniej znana, poprzez żądanie wykazania i wyliczenia, co składało się na wynagrodzenie sprzedającego czy też zleceniobiorcy, jaką część stanowiły koszty związane z działalnością przedsiębiorcy, czy z daną usługą. Podsumowując, zastrzeżenie w postanowieniach zawartej umowy prowizji jako dodatkowego kosztu pożyczki, niezależnego od odsetek kapitałowych, jest nie tylko dopuszczalne w przypadku kredytów konsumenckich, udzielanych na podstawie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim przez przedsiębiorców, ale także stanowi powszechnie akceptowaną praktykę rynkową, stosowaną nie tylko wśród instytucji pożyczkowych, ale także i innych instytucji sektora finansowego. Należy zgodzić się zatem z poglądem, że oddalając powództwo w zakresie dotyczącym całej kwoty prowizji, Sąd pierwszej instancji byłby bliski zastosowania względem powoda instytucji tzw. „sankcji kredytu darmowego” określonej w przepisie art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim, która polega na pozbawieniu pożyczkodawcy przychodów z tytułu kredytu konsumenckiego. Tymczasem nie może budzić wątpliwości, że na gruncie niniejszej sprawy brak było ku temu przesłanek, bowiem nie doszło do naruszenia przez pożyczkodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c ustawy o kredycie konsumenckim. W ocenie Sądu Okręgowego w pełni akceptowalny jest pogląd sądu meriti o częściowej abuzywności rozpatrywanego postanowienia umownego, a to w zakresie, w jakim pozwany zobowiązany zostałby do zapłaty na rzecz pożyczkodawcy prowizji w wysokości przekraczającej 50 % kwoty pożyczki. Wprowadzenie do ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim art. 36a określającego maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu nie oznacza, że w każdym przypadku ustalenie tych kosztów ma nastąpić na takim właśnie maksymalnym poziomie. Konieczne jest, aby pobrana opłata ostatecznie znajdowała uzasadnienie w okolicznościach konkretnego przypadku.

Wobec powyższego nie zaistniały podstawy do zmiany orzeczenia i apelacja podlegała oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c., zaś o kosztach zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono w oparciu o treść art. 98 § 1 i 3 k.p.c.